

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 552.

Kokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znanica
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Represalije.

Kot odgovor na postopanje avstrijske vlade v zadevi slovenskih šol na Koroškem je prosvetni minister Pribičević ukinil nemške paralelke na jugoslovenskih srednjih šolah.

Korak ministra Pribičevića je napačen, da ne more biti bolj in kaže popolno nepoznanje stanja naših manjšin v Italiji in Avstriji. Odreba ministra Pribičevića je pa tudi skrajno nelogična in za ugled naše države škodljiva.

Z nobeno stvarjo ni našim narodnim manjšinam v Italiji in Avstriji tako slabo ustrezno, kakor z represalijami nad drugorodnimi manjšinami v Jugoslaviji. Da navedemo samo par konkretnih primerov. Za časa volilnega boja je bil krvavo pretepen nemški kandidat dr. Kraft. Če pravimo mi, da so represalije pravilne, potem dajemo s tem indirektno koroškemu šovinistom pravico, da pretepejo našega kandidata na Koroškem. Ali pa je kdo, ki bi resno mislil, da podpiramo naše brate s tujimi, če dajemo njihovim nasprotnikom v roke argumente za pretep njihovih kandidatov?

Pa vzemimo drug primer: Tržaški Narodni Dom je bil zažgan. Ali bomo mi sedaj zažgali kako italijansko hišo v Jugoslaviji? Zločine se vendar ne pobija z zločini! Vendar nismo padli nazaj v barbarske čase.

Pa preidimo na šolstvo. Italijani hočejo z Gentilijevo reformo ubiti slovensko šolstvo. Pri nas v Dalmaciji pa je vlada otvorila italijansko šolstvo. Naj vsak trezen človek prevdari sledeče: Ali se bore primorski Slovenci težje proti Gentilievi reformi sedaj, ko se lahko sklicujejo na pravice, ki jih uživa italijansko šolstvo v Jugoslaviji, ali pa se bore lažje, če bi jih mogli Italijani zavrniti, da so v Jugoslaviji italijanske šole tudi zaprte.

Z represalijami se stališče naših manjšin vedno slabša in naravnost nevarno ogroža. Pomisliti je treba tudi sledeče: Naših ljudi je v Italiji preko pol milijona. Italijanov ni v Jugoslaviji niti 20.000. Kdo bo plačal račun, če postanejo represalije običaj? Nobenega dvoma ni, da samo naši Primorci! Zato so represalije napačne in v interesu naših Primorcev jih ne bi smeli niti omenjati!

Vprašanje narodnih manjšin dobiva v evropski politiki vedno večjo važnost in reči se sme, da je reputacija samo onih držav dobra, v katerih je manjšinsko vprašanje urejeno. Mi Slovenci smo življenjsko zainteresirani na tem, da velja naša država kot ona svobodoljubna država, v kateri žive narodne manjšine zadovoljno, ker so njihove nacionalne pravice

varovane. Le na ta način moremo reflektirati za naše Primorce na vse njih nacionalne pravice, le tako more naša država dovršiti svojo misijo. Z uporabo represalij proti drugorodnim manjšinam pa mora trpeti ugled države in naši primorski bratje so izgubili narodno pravico, da se sklicujejo na nas, ki smo jim edini zaščitniki!

Represalije pa so tudi nelogične in nemoralne! V čem je vendar kriv vojvodinski Švab, če je zagrešil koroški Nemec krivico našim bratom na Koroškem slovenske šole. In razmerje in ne oni, ki je storil greh! Ali se ne upira proti temu čut pravice, ki je živ v vsakem človeku? Ali naj na ta način vzgajamo iz vojvodinskih Nemcev lojalne državljane!

Represalije za škandalozne razmere slovenskega šolstva na Koroškem pa so še posebno napačne, ker ima Jugoslavija pravno podlago, da nastopi za obrambo nacionalnih pravic koroških Slovencev. Po senžermenski pogodbi je Avstrija zavezana, da da koroškem slovenske šole. In razmerje sil med Avstrijo in Jugoslavijo je tako, da Jugoslavija more uveljaviti svojo pisano pravico! Zakaj uporabljati silo, kadar je cilj dosegljiv s pravnimi sredstvi?

In predno sežemo po represalijah imamo še vse druge pripomočke, da pripravimo Avstrijo do spoštovanja njenih obvez. Trgovinska pogajanja z Avstrijo se niso zaključena in ta pogajanja so v interesu Avstrije. Z najhujšim pritiskom bi se dalo tu doseči vse, dočim ne bomo z represalijami dosegli ničesar!

In končno bodi povdarjena še ena stvar! Represalije so sledile volitvam in javnost mora imeti vtis, kakor da je ukinjenje paralelek kazen za Nemce, ker so glasovali opozicijsko. S tem pa dobe represalije že celo znak nemoralnosti in zato so v sramoto naši državi.

Represalije so nasilne odredbe, ki zadenejo vedno nedolžnega. Vsled tega niso v čast tistemu, ki jih uporablja in niso v korist onemu, vsled katerega se uporabljajo. Represalije so kratkoročno v vsakem oziru napačna stvar!

Vemo, da bodo tudi te naše besede napačno tolmačene in da se bo tudi to naše stališče krivilo in potvarjalo. Toda mi vemo tudi to, da bodo vsi naši bratje tam preko naše besede pozdravili in njihov blagor nam je važnejši ko pa vse drugo!

Če že ne pomagamo našim bratom, pa jim vsaj ne škodujemo. Z represalijami pa smo jim škodovali in sicer v najizdatnejši meri!

je največje važnosti, zlasti pa glede vprašanja mednarodnih dolgov.

KRONSKI SVET SE SESTANE JUTRI

Beograd, 16. februarja. Jutri v torek se bo vršila, kakor doznava vaš dopisnik, v dvoru seja ministrskega sveta pod predsedstvom Njegovega Veličanstva kralja. Na tej seji bodo razpravljali o politični situaciji in bo nova vlada obrazložila svoj delovni program pred skupščino, ki se sestane 8. marta.

Poslanik Balugdžić pozvan v Beograd.

Beograd, 15. februarja. Politična situacija je še vedno nejasna. Faktična namera vlade in drugega ustavnega faktorja še niso jasne. Tudi opozicija je zelo rezervirana. Kljub temu je jasno, da obstoje čistokongkretni nazori na situacijo. Vlada formalno še vedno izjavlja, da bo nadaljevala dosedanje politiko. Največje zanimanje vlada za vprašanje verifikacije mandatov H. R. S. S.

Nek minister je označil položaj sledeče: Za vlado obstoje dve možnosti: ali se nadaljuje z dosedanje politiko, ali pa se prične s pomirljivo. Prva politika je silno riskantna. Za drugo pa je med radikali precejšnje nagnjenje.

»Eden mora biti žrtvovan.«

Na vprašanje, kaj bo z onimi 22 samostojnimi demokrati, (ki so ovira za pomirljivo politiko), je odgovoril minister: »Kadar se delajo kompromisi, mora biti eden žrtvovan. To bomo tudi mi storili, če bo potrebno.

Kako da je položaj resen in napet, se vidi najbolj iz tega, da je Balugdžić nujno pozvan v Beograd.

POMEMBNOST POVRATKA G. BALUGDŽIĆA.

Beograd, 16. februarja. V politični situaciji včeraj ni bilo nobenih važnih dogodkov. Politični krogi so razpravljali o povratku g. Živka Balugdžića iz Berlina in vidijo v tem težišče današnje politične situacije.

Enoten nastop opozicije.

Zagreb, 16. februarja. Včeraj se je vrnil iz Beograda g. Pavle Radić, ki je prisostvoval sejam šefov bloka. Seje šefov bloka so v Zagrebu spremljali z velikim zanimanjem in opažajo se, da opozicija več ne govori o sejah šefov bloka, marveč o predsedništvu opozicije. Radi tega izgleda, da se bo

do vse opozicijske stranke formalne v eno stranko, ki naj potem izvede edinstveno akcijo, ne samo v politiki, ampak tudi v svoji organizaciji. Vse to bi mnogo pripomoglo, da bi opozicija kompaktneje nastopala proti vladni večini.

Delavni program skupščine.

Beograd, 15. februarja. Na seji ministrskega sveta je bil določen sledeči delovni program Narodne skupščine. Najprej se izglasuje novi stanovanjski zakon. Nato pridejo na vrsto: invalidski zakon, zborovalni zakon, zakon o samoupravi, o ureditvi sodišč, o kmetijski banki, o obrtniški banki, tiskovni zakon, zakon o ureditvi agrarnih odnošajev v Dalmaciji in končno finančni zakon.

Proračun spada med najvažnejše zakone, kiga mora vlada na vsak način rešiti. Ker konča sedanjí proračun koncem aprila in ker je za njegovo

proučevanje potrebno več mesecev, tedaj je gotovo, da si bo treba pomagati z dvanajstinami. Vlada je tudi že sklenila, da se donesejo za maj, junij in julij dvanajstine. Velika važnost se tudi pripisuje nameri vlade, da se izpremeni sedanji volilni zakon. Misli se uvesti posebna

državna lista.

Kandidat, ki bi prejel v desetih okrajih 10.000 glasov, bi bil izvoljen.

Program vlade je obširen in ni dosti verjetnosti, da bi pri sedanjí neznatni večini mogel biti izveden.

ALBANIJA ODSTOPI SV. NAUM — JUGOSLAVIJI.

Pariz, 14. februarja. Po zanesljivih informacijah bo vprašanje Sv. Nauma za nas ugodno rešeno. Albanska vlada je namreč pripravljena odstopiti Sv. Naum naši državi proti gotovim koncesijam. Tozadevno se vrše sedaj v Parizu pogajanja med albanskim poslanikom in našim poslanikom Spalajkovićem.

VLADA BO VERIFICIRALA MANDATE HRSS.

Beograd, 16. februarja. Politične kroge najbolj zanima vedenje vlade in njene večine v verifikacijskem odboru. Veruje se, da vlada ne bo razveljavila opozicijskih mandatov, ker bi to še bolj poostrižilo položaj vlade in njene odnošaje z opozicijo.

NOBENIH IZPREMEMB PRED SESTANKOM SKUPŠČINE.

Beograd, 16. februarja. Vlada je včeraj nadaljevala s pripravami za delo nove skupščine. V vrstah vlade smatrajo, da ni treba pričakovati nobenih političnih sprememb do sestanka narodne skupščine. Ko se bodo sestali klubi in konstituirali pred-

sedništvo skupščine, je verjetno, da bo prišlo v vladi do malih osebnih sprememb. Radikali in SD pa zatrjujejo, da bo ostal »Nacionalni blok« še dalje na vladi, ker ni nobenih predpogojev za koalicio radikalov s kako opozicijsko stranko.

PO KRVAVIH DOGODKIH V NINČIČEVEM.

Beograd, 16. februarja. Včeraj je bila končana preiskava v Ninčičevem, ki je dognala, da so bili napadalci Nemci in so se Srbi povsem opravičeno branili. Policija je zaprte Nemce pustila na svobodo. Eden izmed njih si je vzel vso stvar tako k sreči, da se je obesil, drugi pa je znozel, da so ga morali prepeljati v bolnico v Veliki Bečkerek.

KRIVE BILANCE ZAGREBSKIH BANK.

Zagreb, 16. februarja. Finančni organi v Zagrebu so ugotovili, da je mnogo trgovskih družb s krivimi bilanci znatno oškodovalo državo. Tako na primer je Mednarodna banka v Zagrebu utajila preko en milijon dinarjev in je kaznovana rad tega z globo 6.775.000 Din. Tudi pri drugih podjetjih so bile izvedene preiskave.

NAŠA DRŽAVA JE STARA DRŽAVA.

Beograd, 15. februarja. Mednarodno raziščišče je izdalo soglasno sklep, da se mora naša država smatrati glasom mirovne pogodbe kot staro državo in ne kot državo, ki bi nastala šele po svetovni vojni. To tezo je zagovarjal pred razsodiščem koncem septembra l. l. dr. Manardi in s svojim nazorom prodrl. Razsodba mednarodnega raziščišča

Brez svobodoljubja.

Pred vojno je bilo tako, da je veljal pri mogotih slovenski uradnik manj, ko nemški, pa čeprav je bil popolnoma enako kvalificiran. Pa eden je bil Slovenec drugi Nemec in konec besedi. Če pa je imel slovenski uradnik še to »napako«, da je bil pristaš svobodomiselnosti slovenske stranke, potem je prišel v oči mogotcev še pod ono stopnjo in njegovo napredovanje je bilo kmalu končano. Dasi je bilo to krivično in nemoralno, vendar je bilo deloma razumljivo, ker smo živeli v nemški in reakcionarni Avstriji, kjer so bili Slovenci manjvredna para.

Po osvobojenju se je to naravno nehalo in slovenski uradnik je postal politično svoboden. Toda ne za dolgo, ker partizanski interesi strank so že zgodaj hoteli ubiti politično neodvisnost uradnika in kot krona tega njihovega prizadevanja je prišla v uradniški zakon oločba, po kateri so dejansko vsi uradniki tri leta samo provizorno nastavljeni.

S to oločbo je bila na široko ustvarjena možnost, da se vsakega uradnika preganja, če bi se ta drznil biti član protirežimske stranke. V času volilnega boja se je to zlasti izkazalo in uradniki, ki se niso hoteli, slepo pokoriti mogotcem, so občutili vso pezo njihovega maščevanja. Sedaj po volitvah hočejo mogotci svoje nesvobodoljubno postopanje proti uradništvu še nadaljevati. Zagrebška Pribečevičeva »Riječ« je bje v tem oziru plat zvona in zahteva, da se neusmiljeno nastopi proti zagrebškemu uradnikom, ker da so volili opozicionalno. Brez uradniških glasov namreč ni mogel dobiti dr. Trumbić 16.000 glasov in zato je treba ta »skandal« odpraviti. Ni treba posebej poudarjati, da so istega mnenja tudi naši mladini, ki mislijo, da so s svojim vstopom v vlado postali tudi gospodarji nad mišljenjem uradništva.

Toda uradnik je ravno tako državljani ko vsak drug in zato ima vse državljanske pravice. Zato je uradniku priznana tudi volilna pravica in zato sme uradnik, kakor vsak drug volilec, izbirati med strankami. Kdor omejuje to svobodo, ta krši osnovne državljanske pravice, ta je brez svobodoljubja.

Se bolj pa je jasna pravica trgovca in obrtnika, da si svobodno določuje svoje poslovanje in predprijanje. Zato je nedopustno in protustavno, klicati kakega državljanca na odgovor, kako da je volil. Kljub temu pa viamo, da pridiguje v zadnjem času mladinsko časopisje bojko proti vsem onim trgovcem, ki niso volili za vladne stranke. Dnevno se napadajo ti trgovci in politična strast gre celo tako daleč, da se oznanja proti njim tudi družabni bojko.

Načela svobodoljubja so tako brezobzirno poteptana in neliberalnost se oficijelno proglašajo za dolžnost naprednjaka. Tej dekadenci svobodoljubja se mi ne moremo in nečemo priključiti in slej ko prej smatramo, da je svobodomiselnost samo tisti, ki spoštuje prepričanje drugega, ki je kratkomo liberalen.

V tem duhu je bila vzgojena naša starejša inteligenca, v tem duhu mora biti vzgojen tudi naš naraščaj. Če so reakcionarne stranke nekoč oznanjale nestrpnost, potem ne sme tega greha ponoviti svobodomiselnostna stranka, ali pa prestane biti svobodomiselnostna.

Svobodoljubje je znak kulture in samo nekulturni ljudje so politični in družabni nestrpneži. Nočemo, da bi nas narod, ki se je kljub silnemu tujemu pritisku dokopal do precejšnje stopnje kulture, da bi to pridobil idealnih mož zaigral, in zato smo v boju z onimi, ki pravijo, da so svobodomiselnost, katerih dejanja pa so brez svobodoljubja.

Zakaj ni bil izvoljen Nastas Petrovič?

V razgovoru z novinarji je Nastas Petrovič sledeče pojasnil svoj »neuspeh«.

»Imam številne dokaze,« je dejal Nastas Petrovič, »katere bom v kratkem v časopisih objavil, da je bila proti meni mobilizirana cela vrsta političnih organov, in sicer v vseh treh okrajih, kjer sem kandidiral. To pa samo s to nalogo, da preprečijo mojo izvolitev.

Za danes naj govorim samo glede skopljanskega okraja, kjer je bila moja izvolitev tako sigurna, kakor nobena druga v mejah stare Srbije. Zakaj za mene ni bilo le krščansko prebivalstvo, temveč tudi muslimani brez izjeme, ki so ravno tu sijajno organizirani. V skopljanskem okraju je muslimansko prebivalstvo v ogromni premoči napram krščanskemu. Kako torej, da kljub vsemu temu nisem bil izvoljen? Na to je samo en odgovor:

V vseh mohamedanskih vaseh so bili izvršeni najbolj ordinarni falzifikati, potem ko so bili moji čuvarji skrinjic z volišč odstranjeni. Čuvarjev drugih opozicionalnih skrinjic tu ni bilo, ker opozicionalne stranke sploh niso reflektirale na te občine.

V eni občini se je dogodil interesanten slučaj, ki jasno dokazuje, kako bi muslimansko prebivalstvo glasovalo, če bi bili na voliščih moji čuvarji skrinjic, ki ne bi falzifikatov dopustili. V neki čisto mohamedanski občini skopljanskega okraja je občinski predstojnik moj star prijatelj. Ta seveda ni hotel dopustiti, da

bi se volilni rezultat falzificiral in posledica je bila, da je vse mohamedansko prebivalstvo sklenjeno glasovalo za mene.

V krščanskih občinah sem na veliko presenečenje policije dobil znatno število kroglic. Policija je bila namreč uverjena, da tu ne bom imel uspeha in zato ni posvetila dosti pažnje na te kraje.

V Skoplju samem se je na dan volitev pripetilo sledeče:

Muslimansko prebivalstvo je prišlo že na vse zgodaj v velikem številu na volišče. Ko so se volitve pričele in je policija videla, da ljudje glasujejo, je spustila oborožene komite na volilce. S pendreki in puškinimi kopiti so skušali ti na vsak način odgnati volilce od volišča. Kandidat moje liste, ki je obenem občinski svetovalec, je hitro stopil v izvoška, da pozove ljudi k vztrajnosti. Samo hiter beg v komando mesta ga je rešil pred smrtjo. V Skoplju samem sem imel najmanj 3500 sigurnih glasov.

Pri takih razmerah in pri takem postopanju policije ni nobeno čudo, da nisem bil izvoljen. Za obe ostali volilni okrožji, kjer sem kandidiral, bom objavil podatke o nasiljih in falzifikatih vladnih organov, ko bom vse informacije zaključil.

In s takim načinom priborjena večina 4 mandatov naj bo izraz narodne volje? Ne, ta falzifikat ne bo držal in naši mladinski časopisi bodo že še spoznali, da so predčasno triumfirali.

Volilni rezultati.

BOSNA IN HERCEGOVINA.

Mostarski okraj. Glasovalo 57.973. Količnik 7255. Dobili so: Radikali 17.180, Spaho 10.800, hrvatski klerikalei 440, socialisti 234, demokratsko-zemljoradniška lista 4866, Radić 24.350, Kordić (Radićev disident) 103. — Izvoljeni so: 3 radićevci (Stepan Radić, Tomo Kovačević in Nikola Puha), 2 radikala (dr. Lazica Marković in Pero Ivanišević) ter spahovec Salih Baljić.

Travniški okraj. Glasovalo 65.317 volilcev. Količnik 8165. Dobili so: radikali 22.550, Radić 23.121, zemljoradniki 1239 glasov, dr. Spaho 16.786 glasov, samost. demokrati 112, Pečanec 1429, hrvatski klerikalci 280. — Izvoljeni so: 2 radikala (Spaljkić, Grgurović), 3

radićevci (Ivan Čelan, Marko Dragoja in Mate Boceta) ter 2 spahovca (dr. Kulenović in Hamid Kurbegović).

Sarajevski okraj. Glasovalo 65.576 volilcev. Količnik 8197. Dobili so: radikali 25.488, zemljoradniki 1574, Spaho 29.597, muslimanska narodna organizacija 8497, Radić 420. — Izvoljeni so: 3 radikali, 3 spahovci, 1 musul. nar. org. (Mustaj beg Halil-Bašić).

Banjaški okraj. Glasovalo je 93.731 volilcev. Količnik 8521. Dobili so: radikali 51.769, rad. disidenti 2087, zemljoradniki 9004, spahovci 14.196, musul. nar. org. 1039, Radić 14.443, radićevski disidenti 319, hrvatski klerikalci 332, srbska stranka 552. — Izvoljeni so: 7 radikali (Nikola Pašić, Kosta Majkić,

Dušan Subotić, Ljuba Nešić, Pera Jovanović, Stjepo Kobasica in Jovica Kovačević), 1 zemljoradnik (Jovan Jovanović), 1 radićevac (Pavle Radić), 1 spahovec (Mamzališa Ajanović).

Bihački okraj. Glasovalo 48.401. Količnik 6911. Dobili so: Radikali 14.768, samostojni demokratje 5791, zemljoradniki 7890, Spaho 12.229, musul. nar. org. 166, Radić 2557. — Izvoljeni 2 radikala, 1 zemljoradnik, 3 spahovci.

VOJVODINA.

Volilni okraj Pančevo - Bela Cerkev. Glasovalo 61.705 volilcev. Količnik 6857. Dobili so: radikali 31.219, sam. dem. 9977, David. 8297, srbska stranka (Vlahović) 378, srbska stranka (Pantić) 1059,

zemljoradniki 1096, socialisti 2009, Radić 491, Nemci 7179 glasov. — Izvoljeni so: 5 radikali (Stojadinović, Lazar Šuvaković, Dušan Grigin, dr. Djura Tacija, dr. Negosav Živković), 1 sam. dem. (Dušan Bošković, ki je sedaj iz SDS izstopil), 1 dav. (Ljuba Mihajlović) in 1 Nemec (dr. Kraft).

Volilni okraj Sombor z Baranjo. Glasovalo je 51.107 volilcev. Količnik 5338. Dobili so: radikali 25.524, Davidović 3763, socialisti 3084, hrvatski klerikalci 2329, Radić 2517, Nemci 11.357 in Madžari 2211 glasov. — Izvoljeni so: 5 rad. (Marko Tričković, Dragiša Leovac, dr. Gavrilović, Joca Lalošević in Ljubomir Banac), 2 Nemca (dr. Kraft in Schumacher).

Prosveta.

K PREMIERI GOLARJEVE KOMEDIJE »VDOVA ROŠLINKA«.

V petek, dne 20. t. m. uprizori dramsko gledališče v Ljubljani premiero Cvetko Golarjeve izvirne kmečke veselice »Vdova Rošlinka«. Komedijski uprizorili pretekli teden z velikim uspehom v Mariborskem narodnem gledališču ter je predstavi prisostvoval tudi avtor sam. Zelo zanimivo in značilno piše o tem najnovejšem slovenskem dramskem delu »Marburger Zeitung«, ki pravi med drugim: »Ze dolgo časa nam je manjkalo dobre slovenske kmečke veselice. Kdo naj bi bil sposobnejši, da jo napiše, od pesnika polja in livad, travnikov in gozdov, humorja polnega opazovalca kmečkega življenja, Cvetko Golarja! Zreli in ustaljeni pesnik, čigar spevi razveseljujejo slednje srce s svojo originalnostjo, je ustvaril na višku svoje umetniške moči veseloigro, polno krepke, originalne kmečke komike, in smelo moremo trditi, da hoče po stoletja trajajočem presledku nadaljevati tradicijo prvega slovenskega dramskega pesnika, Linhartarja. »Vdova Rošlinka«, ki je bila uprizorjena prvič pred dnevi v Mariboru, je mojstrsko delo slovenskega humorja. Snov je enostavna, pa vendar pikantna. Vdovi Rošlinki je mož komaj umrl, in že hrepeni po drugem. Dasi ji je že skoro petdeset let, so ji ostale oči na mladem »Janežu«, ki je — ne da bi ona zato vedela — zaljubljen v njeno hčer Manico. Mati se zaljubi preko ušes v mladeniča s pomočjo ženinega mešetarja in pobožnjaka »Balautarja«, v svoje mreže. Zdrav, osvežujoč smeh doni iz te veselice, ki je edina svoje vrste v slovenski dramski literaturi.

Prepričani smo, da se bodo vsi oni, ki pridejo k premieri, prav od srca nasmejali.

Tkalčičev komorni koncert. Na sporednih komornih večerov srečavamo izmed slovanskih skladateljev najpogostejše ime slavnega Dvořaka. Njegova komorna dela se odlikujejo po bogati invenciji, neizmernem čutu in klasični obdelavi, kar vse jim zagotavlja vedno in povelj absoluten uspeh, posebno če ga izvajajo trije tako izvrstni umetniki, kakor so trojica Huml (gosli), Tkalčič

(celo) in Ličar (klavir), ki se po daljšem presledku predstavijo naši publiki na abonma-koncertu Filharmonične družbe v ponedeljek, dne 16. t. m. — Vstopnice v Matični knjigarni.

Zveza slov. pevskih zborov v Ljubljani. Odborova seja se ne vrši v nedeljo, dne 15. t. m., temveč v četrtek, dne 19. t. m. ob četrta na 19. uro. Vabljeni so tudi zunanjni odborniki. — V Zvezo sta sprejeta kot nova člana pevsko društvo »Zora« na Ježici in pevsko društvo »Domžalec« v Domžalah. — Društva, ki še niso prejela zadnje izdaje not, jo dobe v prihodnjih dneh. — Odbor.

H. Murger: La Bohème, roman, poslovenil I. Tominec. Splošna knjižnica št. 39. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 402 strani. Cena broš. Din 35.— vez. Din 42.— Murgerjev roman »La Bohème«, slika iz življenja ciganon (bohémov) je svetovno znano delo, prevedeno skoro v vse večje jezike, z uspehom dramatisirano in uprizorjeno. Istotako je iz romana prirejena znana opera istega naslova, ki se že sto in stokrat pela na vseh odrih z najsijajnejšim uspehom in postala že takorekoč popularna. Razveseljivo je, da smo dobili zdaj po skrbi agilne založnice tudi slovenski prevod tega ljubkega in zanimivega romana. Prevaljelec opominja v uvodu prav značilno: Knjižna opisuje življenje umetnikov in literatov v tedanjem Parizu (okoli polovice 19. stoletja). Pisatelj je sam poznal osebe, ki jih slika, deloma je junak tudi sam (Rudolf), zato so njegove slike tako realistične in s kulturno-historičnega gledišča zelo pomembne. Če jih čitaš, vidiš nastopajoče osebe živo pred seboj in z njimi čutiš. Pa tudi v estetičnem oziru so te slike pravi biseri in imajo neko posebnost, ki jih dela izredno zanimive: vsako posamezno poglavje, dasi tesno spojeno s prejšnjim in sledečim, tvori tudi samo zase zaokroženo celoto. Ni sicer vse čisto zlato, kar čitamo v teh slikah, vendar pa je v njih toliko zares poetičnih in globoko občutenih mest, da napravi knjiga na čitatelja trajen vtis in da vzbudi v njem toplo sočustvovanje in simpatijo do junakov, ki jim je dal Murger primeke bohém. — Skratka, to je zopet pripovedni spis, ki bo vsem bralcem nudil le užitek in mu dal dokaj snovi za premišljevanje, a mu nudil tudi obilo neskvajene zabave. Oprema knjige je okusna, cena za tak obširen roman nizka. Naroča se pri založnici Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8, in v vseh drugih knjigarnah.

Za svobodo tiska.

Beograd, 14. februarja. Glavni odbor Udruženja jugoslovanskih novinarjev je imel danes plenarno sejo, na kateri je razpravljal o korakih, ki bi se podvzeli v obrambo svobode tiska. Na seji je bil dosežen popoln sporazum in izdelana je bila spomenica, ki se predloži notranjemu ministru. V spomenici so podrobno opisani posamezni slučajji preganjanja tiska. Končno se v spomenici konstatira, da so bile policijske odredbe nezakonite

in se zato zahteva od vlade, da poskrbi, da pride zakon zopet do polne veljave. Nobenega dvoma ni, da bo imele akcija časnikarjev uspeh, ker se že vsa javnost zgraža nad konfiskacijami policije. Tako n. pr. so bili nekateri bosanski listi zaplenjeni zato, ker so priobčili proglas opozicionalnega bloka. — Značilno je, da istočasno, ko se glavni odbor novinarskega udruženja bori za svobodo tiska, piše »Slovenski Narod« proti njej.

BREZUSPEŠNE PREISKAVE.

Sarajevo, 16. februarja. Povodom zaplembe »Jugoslovanskega lista« in »Pravde« je policija izvedla pri glavnih urednikih preiskavo, toda brez uspeha.

PRED IZPREMEMBAMI V HRVATSKEM TISKU.

Zagreb, 16. februarja. V petek so odpotovali iz Zagreba v Beograd glavni urednik »Obzora«, zastopnik »Tipografije« in ravnatelj jugoslovanskega tiska g. Anton Schlegel, izdajatelj »Novosti« in »Zagreber Tagblatt«. Politični krogi govorijo, da bodo omenjeni listi spremenili svoje

pisanje in zatrjujejo, da je omenjena trojica v zvezi z g. Ljubo Jovanovićem.

INTERNIRANCI DOVOLJENA VEČJA SVOBODA.

Zagreb, 16. februarja. Policija je znatno ulazila svoje postopanje proti interniranim članom HRSS dr. Mačku in njegovim tovarišem. Njim je dovoljena večja svoboda, dr. Badavac sme celo upravljati svoje posestvo v Dugem selu. V tem postopanju policije vidijo politični krogi ublaženo postopanje proti sami HRSS in spravljajo ta pojav v zvezo z novo orijentacijo radikalne stranke.

Šentviški slučaj.

Iz St. Vida nad Ljubljano sta bili premeščeni dve učiteljici in sicer ena v Kropo, druga v Polhov gradec. Premestitev je šentvidsko prebivalstvo silno razburilo in prišlo je do dvodnevne protestne štrajka šolskih otrok.

Kaj je bilo vzrok premestitve, ne vemo. Vemo samo to, da je bila učiteljica Zirovnik okrajna načelnica Orlic, silno delavna agitatorica za SLS, in da je bila stalno nameščena. Da bi bila proti njej uvedena kaka disciplinarna preiskava ali da je ona sama zaprosila za premestitev, ne izgleda, ker o tem popolnoma molči »Jutro«, ki zagovarja v celoti oster nastop vlade.

Stalnost je učiteljstvu zakonito zagotovljena in zato so učiteljska premeščanja dopustna le v utemeljenih slučajih. V zadnjem času pa se vse učiteljska premeščanja tudi v čisto strankarskih interesih in da je temu tako, se sklicujemo na glasilo UJU, na »Učiteljskega tovariša«, ki v svoji predzadnji številki na uvidnem mestu vzklika: »Ne igrajte se z učiteljskimi imenovanji!«

Če vzklika tako glasilo učiteljev, ki so svojo zvestobo vladi več kot dokazali, ali je potem čudno, da ljudstvo ne veruje v utemeljenost vsake premestitve? Ali je potem čudno, če je videlo ljudstvo v šentvidskem okraju pristranost oblasti in je proti temu nastopilo?

Res je! Ljudstvo je šlo predaleč in štrajk ni bil pravičen odgovor na premestitev učiteljstva. Če pa je bilo na

štrajk treba odgovoriti z najstrožjimi odredbami in z najvišje dopustnimi kaznimi, pa odločno dvomimo. Zakaj vprašanje utemeljenosti premestitve je še odprto in to vprašanje bi morala vlada razjasniti na protestnem shodu starišev. Ni misliti, da bi stariši bili za štrajk, če bi jim bilo vse razloženo in če bi se jih tudi opozorilo na posledice zakona.

Vse to je bila vlada dolžna storiti, ker v modernih državah je treba vladati tako, da ljudstvo samo spoznava potrebo državne avtoritete. Priznamo, da je vlada dolžna čuvati svojo avtoriteto in da ne more preklicevati svojih odredb, če so te po zakonu utemeljene. Toda tudi uveljavljanje avtoritete se mora vršiti na pravičen način, tako, da ne bo na škodo odnošajem med ljudstvom in vlado.

Šentvidski slučaj je žalosten konflikt med vlado in ljudstvom in ta konflikt je bilo treba rešiti tako, da ne trpi državna avtoriteta, da pa tudi ljudstvo ne bo občutilo krivice in da bo nasprotno svojo napako spoznalo.

Tega pa se ni storilo, in se ni niti poskušalo. Zlasti napačna pa je škodljiva »Jutra« nad kaznovanimi stariši, od katerih večina gotovo ni ravnala mla fide. Kakor vedno, tako je tudi v šentvidskem štrajku res krivih le nekaj posameznikov in zato je splošna kazen vseh z najvišjimi globami napačna.

Vlada je iz ljudstva in zato mora temu primerno uravnati svoje postopanje!

Volilni boj v Egiptu.

Volilni boj, ki se bje trenutno ob Nilu, je najbrže najinteresnejši volilni boj mlade egiptovske kraljevine. Od izida tega boja zavisí namreč ne samo bodoče razmerje med Egiptom in Anglijo, marveč tudi notranji mir v deželi. Sprico vme, s katero se bore štiri stranke za svoje programe, bi človek mislil, da so programi različni kakor noč in dan. V resnici je v zahtevah in obljubah strank, ki zahtevajo brez izjeme popolno neodvisnost Egipta in inkorporacijo Sudana, težko najti kako principijelno razliko. Gre v bistvu samo za sredstva, ki naj služijo v dosego tega cilja. Medtem, ko so pripravljeni zaglulisti (Wafd), liberalno-konstitucionalna stranka in nova stranka edinstva (el Ittehad) k takojšnjemu pogajanju z Anglijo, odklanjajo ekstremni nacionalisti vsakršno pogajanje z Anglijo, dokler se bo nahajal le še en sam angleški vojak na egiptovskih tleh.

Kakor so torej malenkostne razlike med posameznimi strankami, tako važna so osebna vprašanja, okrog katerih se volilni boj pravzaprav vrti. Mož, od čigar zmage ali poraza odvisi bodočnost Egipta, je stari Zaglul paša, vodja vafvov. Njegova stranka je imela v zadnjem parlamentu od 214 glasov 196, torej večino, ki je v zgodovini parlamentarizma brez primere. Zaglul paša se je, zvest programu svoje stranke, začel pogajati z angleži glede znanih štirih točk, ki si jih je Anglija pridržala pri proglasitvi neodvisnosti l. 1922, in ki se tičejo suškega kanala, obrambe dežele in varstva zunanjih interesov. Pogajanja, ki jih je vodil tozadevno lansko leto z Mac Donaldom, so ostala brez uspeha ter si je naprtil z njimi samo novo sovraštvo s strani Anglije, ki si je v svesti, da je danes Zaglul paša zanjo jako nevaren nasprotnik. Zakaj on je bil oni, ki je umel popularizirati idejo neodvisnosti med ljudstvom, ki šteje 90% felahov, kar sprico dejstva, da je smatral felah radi posrečene regulacije Nila Angleža za svojega dobrotnika, ni bila lahka naloga. Rastou vpliv Zaglul paše pa ni povzročal samo Angležem skrbí, marveč tudi kralju Fuadu, ki se je bal, da mu rastouča popularnost in moč njegovega velikega vezirja itak z ustavo ohranjene kraljevske pravice še bolj omeji in ki se boji komplotov, potem katerih naj bi se khedive restavriral. V sled tega je prišlo med kraljem in pašo do popolnega razdora. Toda vpliv Zaglul paše je prevelik, da bi mogel kralj sprejeti njegovo čemisišo. Zato, ki je ubila Zaglul pašo, je bila ona, ki je strla generala Lee Stacka. Po smrti Stackejevi je nastopila Anglija zoper obsodjenega egiptovskega premierja. Koncilijantnejši brezbarv-

ni Zivar paša je postal njegov naslednik. Razpisane so bile nove volitve, pri katerih gre praznaprav samo za to: če se vrne Zaglul paša ali ne.

Odgovor na to vprašanje je danes težji, kakor je bil pred letom dni. Zakaj med tem časom je izgubil paša jako mnogo na ugledu. Obnesla se ni niti njegova zunanja niti njegova notranja politika. Z Angleži ni prišlo do sporazuma, uprava mesta je zasedel s pristaši lastne stranke, ki so bili deloma popolnoma nezmožni, vsled česar je niveau upravnega aparata znatno padel. Zato so se nezadovoljneži zedinili ter mu hočejo zabraniti povratek v ministrstvo. Med malkontente štejejo predvsem pristaše liberalnoustavne stranke, poleg tega je ustvaril tudi kralj novo stranko el Ittehad (stranka sporazuma), ki skuša v zvezi z liberalci zdobiti moč doslej vsegamogočnih vafvov.

Volilni boj vafvov otežkoča dalje dejstvo, da uporablja sedanja vlada svojo moč brezobzirno. Predvsem je izpremenila direktno volilno pravico v indirektno. Dijkom, glavnim pristašem Zaglul paši prijazni listi, se je tudi pri sestavi udeležitev pri volitvah in, kakor poročajo paši prijazni listi, si je tudi pri sestavi volilnih list v mnogih slučajih postopalo nepravilno. Na vsak način nam nudi Egipt sliko volilnega boja z vsemi sredstvi. V slučaju, da dobi Zaglul paše večino, bo, kakor se čuje, parlament razpuščen.

Zakaj, kljub temu, da izgleda vsa stvar na zunaj nedolžna, je istina, da vsebuje trenutna situacija v Egiptu resne nevarnosti. Dolgoletni boj z Zaglul pašo in umor generala Stacka je pripravil Anglijo ob vsi potrpežljivost, in ako se prične v Egiptu orientalsko gospodarstvo ali, ako izbruhne mogoče celo državljanska vojna, je mogoče, da bo lačni britski lev odprl gobec in požrl neodvisnost Egipta. Na Egiptanih je torej, da skušajo, da se na znotraj konsolidirajo. Pričakovati pa je to preje od liberalne stranke, kakor od Zaglulistov, ki nastopajo kljub vsemu idealizmu preveč bojevit.

Najboljši
Bivalni stroj
je edino le

Iosip
Petelinc-a

znanka
Grltznar in Adler
za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezanju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Politične vesti.

— **Trumbić o Pašićevi politiki.** Dr. Trumbić je izjavil včeraj novinarjem: »Volitve so podale za nas pozitivne rezultate. Nacionalni blok in njegova politika sta dobila sigurno manjšino. Če bi bile volitve svobodne, bi bila dobila vlada nedvomno mnogo manj mandatov, kakor jih je imela pred volitvami. To se pravi, da je ideja sporazuma zmagala v vseh krajih, tudi v Srbiji. To je skozi ves ta čas prva konstruktivna linija v naši politiki. To je največji rezultat teh volitev. Ko je ustvaril Ljuba Davidović ožji in širši opozicijski blok, mu je dejal Nikola Pašić očitaje: »Ko ste bili izvoljeni, Vas narod ni izvolil za tako politiko. Treba bo novih volitev.« Zato je vrgel Pašić ob priliki volitev tudi parolo: »Sporazum ali hegemonija« med narod. Volitve so dokazale, da ima politika sporazuma med narodom znatno večino za seboj. To je najvažnejši moment. Pašić nadaljuje brez ozira na narod politiko avtoritete države, toda ta politika ne bo dolgotrajna, ker razpolaga Pašić s povsem impotentno večino.«

— **«Le Temps»**, glasilo francoskega zunanjega ministrstva, je posvetil v svoji številki z dne 13. februarja Jugoslaviji cel članek. V tem članku priporoča, da se prične opuščati centralizem. Ta zahteva se novi vladi sama od sebe vsiljuje. Čeprav je v sedanjih razmerah federalistična formula v Jugoslaviji neustvarljiva, je vendar istina, da treba sedanji centralizem ublažiti, ki je edino v korist srbskemu vplivu. Varovanje političnega edinstva ne izključuje iskreno sodelovanje nacionalnih elementov in lojalen sporazum vseh plemen v državi. To veliko delo miru, reda in napredka je treba izvršiti in Pašić ima sedaj dovolj krepko večino, da to izpelje. Tako organ francoske vlade. Upajmo, da bodo sedanji mogotci njegov nauk vsaj deloma upoštevali!

— **Petka na Češkem ogrožena.** Nemški socialni demokrati so vložili v češko-slovaškem parlamentu interpelacijo, v kateri opozarjajo na znani pastirski list češkoslovaških škofov in zahtevajo, da se vlada izjavi, če misli še v tem zasedanju predložiti parlamentu zakon o ločitvi cerkve od države. V omenjenem pastirskem pismu so, kot znano, proglasili slovaški škofje vse socialistične stranke za protivrske in zato zahtevali, da vsi katoliki izstopijo tudi iz strokovnih socialističnih organizacij. Kdor se tej zahtevi ne bi pokoril, tega zadenejo cerkvene kazni. (Prepoved krščenja in cerkvenega pokopa.) Pastirsko pismo je naravno socialiste silno razburilo in tako narodni socialisti, ko tudi socialni demokrati, so ostro nastopili proti slovaškim škofom in zahtevali, da uveljavi država proti njim določbe zakona. Zato je skoraj gotovo, da bodo morali naredni socialci in češki socialni demokrati interpelacijo nemških soc. demokratov podpirati. V tem slučaju je današnja vladna koalicija, obstoječa iz petih strank, resno ogrožena, zakaj nad vse verjetno je, da bodo češki klerikali, ki so pri občinskih volitvah zelo narasli, izvajali konsekvence in izstopili iz petke. Edin izhod iz tako nastalega položaja bi bile volitve, ki pa bodo težko prinesle dosedanjim vladnim strankam toliko mandatov, da bi imeli večino brez podpore čeških klerikalcev.

— **Poljaki branijo svojo svobodo.** Notranji minister Ratajski je izdal na poljske vojvodine na vzhodu naredbo, po kateri so politični sestanki, tudi taki, ki jih sklicujejo narodni poslanci, dovoljeni le po predhodnem odobrenju politične uprave. Proti tej odredbi notranjega ministra so nastopile vse stranke enodušno in vsi listi so pričeli ostro kampanjo proti notranjemu ministru. Usoda Ratajskega je s tem zapečaten.

— **Rusko-japonski dogovor.** Berlinški »Lokalanzeiger« objavlja besedilo defenzivne in ofenzivne pogodbe, ki da je bila sklenjena med Japonsko in Rusijo in kateri da bo pristopila tudi Kitajsko v slučaju ameriškega, angleškega ali francoskega napada z armado, broječo 200.000 mož. Sahalin bo Rusija čez pet let odstopila Japonski proti temu, da ji Japonska dobavi bojne ladje. Vladivostok bo z japonsko pomočjo izgradila za bojno pristanišče prve vrste. Japonska bo v ta namen prispevala

s 60% gradbenih stroškov. Izučenje kitajske armade prevzamejo japonski in ruski oficirji. Mirovno stanje kitajske armade bi znašalo 800.000 mož. Kitajsko si bo nabavljala vojni material samo iz Rusije in Japonske, in sicer v razmerju 1 : 4. Pogodba je sklenjena za do 30 let. Z njo je ustanovljen Vzhodnoazijski blok, ki je očitno naperjen proti Ameriki, Angliji in Franciji.

— **Angleške strokovne organizacije proti komunizmu.** Generalni svet kongresa strokovnih organizacij je soglasno odobril poročilo delegacije o Rusiji. Glavna misel poročila je, da so komunizem in boljševiške metode v Angliji nemogoče. S tem je indirektno odobrena politika Labour stranke, ki hoče postavnim potom zavladati. Sovjetska vlada pa se samo milo kritikuje. Glede posojil pravi poročilo, da Rusija posojila zelo rabi in da je za njihovo varnost dovolj jamstev. Glede ožjih zvez med rusnimi in angleškimi strokovnimi organizacijami se generalni svet ni izjavil, ker hoče počakati na rezultat pogajanj med Moskvjo in drugo internacionalo v Amsterdamu.

— **Senzacionelen atentat v Sofiji.** V soboto ob 8. zvečer so trije neznanec odali več strelav na profesorja Nikola Malinova, narodnega poslanca in direktorja vladi prijaznega lista »Slovo«. Malinov je bil na mestu mrtev. Morilci niso bili aretirani. Vlada je mnenja, da je atentat delo komunistov.

— **Neuspehi Marxa.** Prizadevanja pruskega ministrskega predsednika, da sestavi splošno koalicijsko vlado, niso rodila uspeha. Dr. Marx skuša sedaj sestaviti vlado iz strank, ki so za weimarsko ustavo. Če se tudi to ne bi posrečilo, potem bo pruski parlament razpuščen in razpisane nove volitve.

— **Incident na italijansko-egiptovski meji.** Po vesteh angleških listov so italijanske čete prestopile egiptovsko mejo in zasedle nekatere strateško važne točke. Nekateri angleški listi poročajo, da je nek italijanski polk zasedel mesto Bir El Seka. Angleški guverner je takoj v sporazumu z egiptovskim vojnim ministrom odredil vse potrebno v zaščito egiptovskih mej.

Drobne vesti.

V spankem Maroku so se boji obnovili. Uporniki so že prišli v bližino Tangerja. Postojanke pri Saasi so morali Španci opustiti.

Italijanska aventuristična opozicija je sklenila, da nadaljuje z najodločnejšim bojem proti fašizmu in da je treba nove volitve pod sedanjimi razmerami preprečiti.

Bivši avstrijski kancelar dr. Seipel odide na naslet svojih zdravnikov v sanatorij ter se popolnoma umakne iz političnega življenja.

Silen miraz je zavladal v Transkavkaziji. Bili so veliki snežni zameti, vsled katerih je 67 ljudi izgubilo svoje življenje.

Avstrijska vlada pripravlja zakon, s katerim bi bil izvoz žita prepovedan.

Naša poganja z Madžarsko se nadaljujejo. Vprašanje železniških tarif bo rešeno šele tekom mesecev. Nato se bodo razpravljala ostala finančna vprašanja.

Izprememba ameriškega zakona o priseljevanju? Ravnatelj »White Star Line«, Mitchell, ki se je povrnil iz Amerike, je izjavil, da trpi ameriška industrija vsled pomanjkanja delovnih sil. V sled tega, da bo izpremenila dosednji zakon o priseljevanju.

Pogajanja za jugoslovensko-grško zvezo so se v soboto pričela v Atenah.

Kanada je odklonila ženevski sporazum ter prepustila Angliji, da določi izpreminjivno predloge.

Nove volitve v Belgiji so razpisane na dan 5. aprila.

Med Poljsko in Rusijo se vrši že dalje časa izmenjava političnih kazencev. Te dni so bili zamenjani tisti duhovniki za komuniste, ki so bili na Poljskem zaprti.

V Grand hotelu v Madridu so bili vsi potniki izropani, potem ko so bili vsi narokotizirani.

Francoski proračun izdatkov je bil od parlamenta s 543 glasovi sprejet. Proračun izkazuje 34.187 milijonov rednih in 4 milijarde izrednih izdatkov. Pred glasovanjem je utemeljeval Herriot poudarjajoč, da je treba voditi politiko stroge poštenosti in da je nacionalna stvar vseh, da se frank popravi. Proračun je bil nato skoraj soglasno sprejet. Dosedanji italijanski konzul v New Yorku, ker je poneveril večjo vsoto denarja, ku je bil na odredbo italijanske vlade are-

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Dnevne vesti.

KAJ TOREJ KRIČITE?

Sobotno »Jutro« je odgovorilo na naš članek o napredni koncentraciji sledeče:

»Z ozirom na naš članek o potrebi napredne koncentracije, ki smo ga naslovili na napredne ljudi v Sloveniji, se je oglasil tudi dr. Ravniar. (Pravilno »Narodni Dnevnik«. Op. ured.) Da ne bo po nepotrebnem kvaril papirja in izgubljal besed, mu lojalno povemo, da zanj naš apel ni veljal.«

Gospodom je torej nakrat pri srečanju vloga bahača. Jemljemo na znanje. Toda vprašamo: Kaj kričite potem, če se naša pota ločijo? Menda vas vendar ne boli, če hodi svoja pota mož, o katerem govorite, da je zaigral.

Bodite dosledni ne samo v svojem cinizmu in svojih intrigah, temveč tudi v bahariji in ne ponižajte se do napadov na ljudi, kateri za vas ne eksistirajo.

Položaj je sedaj jasen, lovorjev venec vaše politične slave je dobil nov, vas vreden list — baharijo. Tako je vsaj vaša slika izpopolnjena, kakor treba!

— Kakšni ljudje podpirajo »nacionalni blok«? V nekem javnem lokalu je bil nahljuljen znani Manko Gagliardi od neznanih mladeničev. V istem lokalu so sedeli tudi trije časniki, dva zagrebska in en beograjski. Ko so ti odšli iz lokala, jih je na cesti ustavil Gagliardi in dal vse tri aretirati. Na policiji je imel Gagliardi celo predznost, da je pokazal na enega novinarja in vzkliknil: »Ta je davidovičev« — Novinarji so se legitimirali in so bili nato takoj izpuščeni. Zagreb pa dogodek mnogo komentira in ljudje se čudijo, da je zaupnik režima tisti Gagliardi, ki je pred tremi leti napisal v graškem listu odprto pismo na Pašica s sledečimi besedami: »Ekscelence! Nikdar ne bom prestal biti nepomirljiv sovražnik države SHS. — dr. Manko (Emanuel) Gagliardi.« Danes je ta mož v »nacionalnem« bloku, bivši dobrovoljec pa se od voditeljev tega bloka proglašajo za narodne izdajalce! Daleč smo prišli!

— Ne bo nam v škodo. Potrebo omejitve tiskovne svobode utemeljuje »Slovenski Narod« s častikrajo, ki da jo nekateri listi sistematično goje. Da je treba zaščititi posameznike pred časopisnimi napadi, je evidentno in zato tudi moderni tiskovni zakoni glede obrekovanja in častikraje ne poznajo nobenega pardona. Ne razumemo pa, zakaj da bi bilo treba ravno državnike in ministre posebno zaščititi. Ali nimajo ti že itak vso državno oblast v rokah, ali se ti mar ne morejo ščititi sami? Sicer pa naj se le sklenejo ostre kazni proti častikraji po časopisih, smo radovedni, kdo bo ta določila bolj občutil, ali gospodje, ki pišejo v »Slovenski Narod«, »Domovino« in »Pondeljke«, ali pa mi. Zdi se nam, da bo iz novega mladinskega tiskovnega zakona padel nov blesteč — cekin.

— Kongres trgovsko-obrtniških zbornic in drugih trgovsko-industrijskih korporacij bo letos začetkom maja v Sarajevu, na iniciativo tamošnje trg in obrt. zbornice. Kongresa se udeležijo tudi zastopniki slovenskih gospodarskih krogov.

— Veliki župan ljubljanski nam sporoča: Dne 11. februarja t. l. sklicano je bilo v št. Vidu nad Ljubljano protestno zborovanje radi premestitve dveh učiteljev od osnovne šole v št. Vidu. Na tem zborovanju se je sklenilo, naj stariši svojih otrok toliko časa ne pošiljajo v šolo, dokler se ne vrne premišljeni učitelj. Sklenjeni štrajk se je v resnici tudi izvajal dne 12. in 13. t. m. Uradno je ugotovljeno, da so hujskali k temu štrajku šolske otroke in stariše šolskih otrok tudi župan in občinski odborniki, da so torej ti javni funkcionarji zapeljavali nerazsodne ljudi v kaznivo dejanje in na upor proti odredbi drž. oblasti, ki je premeščanje učiteljev zakonitim putem izvršilo. Ker je tedaj župan in občinski odbor občine št. Vid s hujskanjem in zapeljavanjem nastopil proti državni avtoriteti in s tem izgubil zaupanje državnega oblastva, razpustil je veliki župan ljubljanske oblasti temeljem § 99. občinskega reda navedeni obč. odbor in odredil, da prevzame začasno posle občinskega odbora gerentstvo. — Stariši, ki so pristali na ta štrajk in ki svojih otrok ob omenjenih dnevih niso pustili v šolo, so bili po pristojni politični oblasti kaznovani s najvišjo de-

narno globo, ki je za ta prestop določena v zakonu. Vse osebe pa, ki so pregovarjale ali hujskale tuje šoloobvezne otroke, naj ne grejo v šolo, so bile ovadene državnemu pravdnstvu. — Štrajk šolskih otrok je že končan in zato mislimo, da je državna avtoriteta že uveljavljena in da je naglašanje najvišji kazni odveč.

— Krvoločen Arnavt. Opozicijski tisk prinaša sledečo vest: V skupljamskem okrožju je bil za časa volitev ubit neki predsednik volilnega odbora. Stvar je sledeča: Čuvar skrinjice bloka, neki Arnavt je dobil od pristašev svoje stranke navodilo, da ne sme dati kroglic iz rok, marveč jih mora hraniti v fesu, dokler ne »dobi pismo«, koliko kroglic ima in ne prosi kakega »pismenega« čuvarja opozicije, da mu prečita število, ter si je to zapomnil. Ko so bile volitve končane, je zahteval predsednik volilnega odbora od njega — hoteč izid volitev falzificirati —, da izroči kroglice njemu. Arnavt se je temu protivil, zato mu je prismoil predsednik volilnega odbora klopoto s tako silo, da so se kroglice raztresle po tleh. Arnavt je potegnil nož ter ga zasačil predsedniku v srce, da je obtezel možakar na mestu mrtev.

— Izpremembe v vojni službi. Imenovani so: za polkovnika podpolk. Valentin Cop, za kapetana 1. kl. v ekonomski stroki kap. 2. kl. Josip Sušnik, za zdravniškega pomočnika 4. raz. Anton Troh, za veterinarskega por. Marijan Ferjančič, za veter. pom. 4. raz. Rudolf Možina, Franjo Tancar, Andrej Pintar in Ferd. Gažar, za adm. por. v mornarici podpor. Valentin Kumpan, za adm. majorja kap. 1. kl. Anton Hivert, za adm. podpor. topniške stroke, narednik Franjo Zupan in Josip Puncer; v avijatikah za kap. 2. kl. por. Ivo Konjar; vpokojena sta peh. polk. Rudolf Vaniček in podpor. v avijatici Anton Čad.

— Iz državne službe. Za paznika jetnišnice v Beli cerkvi je imenovan upravitelj kopalnice v Rimskih Toplicah K. Kunc.

— Dobrodelna loterija »Doma ubogih«. Te dni so se začele razprodajati srečke dobrodelne loterije »Doma ubogih«. Srečkanje se vrši dne 10. junija t. l. Glavni dobiček tvori nova enodružinska hiša s 4 sobami, kuhinjo, sobo za služkinjo, kopalnico, shrambo, strniščem, pralnico in drvarnico. Načrt te hišice, ki si ga vsak lahko ogleda v trafikah Maribora in okolice, je preurejen tako, da se da napraviti namesto enega dvoje nekoliko manjših stanovanj. Hišica se začne zidati spomladi in se oddajo ključu srečnemu posestniku koncem oktobra t. l. Drugi dobiček je kompletna oprava za dve sobi in kuhinjo, tretji pa 1000 kvadr. m veliko stavbišče. Poleg naštetih se nahaja še 297 manjših dobičkov. Cena vseh dobičkov znaša 325.000 Din. Cena srečke je Din 50, ki se jih lahko vplača v obrokih. Srečke se prodajajo po vseh trafikah in nekaterih trgovinah Maribora in okolice. S čistim dobičkom loterije, dalje s sredstvi, ki so že na razpolago, ter z nekaterimi prireditvami, ki se je pripravljajo, upa odbor »Doma ubogih« zgraditi že letos najmanj dvoje priprostih, toda ukusnih in moderno urejenih stanovanj, v katera se vselita še pred zimo dve družini. Želeti je, da bi občinstvo pridno kupovalo srečke in skušalo ujeti svojo srečo. S tem bo učinkovito prispevalo k omiljenju mariborske stanovanjske krize.

— Statistika Bolgarske. Po publikaciji geografa prof. Drončlova, so najnovejši statistični podatki Bolgarske sledeči: Bolgarska meri 103.146 km² in šteje 5.007.730 prebivalcev. Od teh je 80,64% Bolgarov, 10,74% Turkov, 1,11% Grkov, 0,92% židov, 0,22% pogrebenih Bolgarov in 6,07% pripadnikov drugih narodnosti. S poljedelstvom se peča 80,04% prebivalstva. Analphabetov je v mestih 20%, na deželi 85%. Upravno je razdeljena Bolgarska v 16 okrožij z 92 mesti, 4238 vasi in 1343 gospodarstvi. Povprečna nadmorska višina Bolgarske znaša 400 metrov. Gvozdiva Bolgarska 2 milijona hektarov. Najvišji hrib je Mula brdo v Rila pogorju, ki meri 2924 metrov. Morske obale ima Bolgarska 311 km. V notranjosti dežele je 9 jezer, ki merijo 28 km². Alpski jezer je 245. Jezera leže v višini 2100 do 2786 m. Povprečno so 15 m globoka. Železniške proge so dolge 3000 kilometrov.

— Pred novo lakoto v Rusiji. Po poročilu komisije za boj proti posledicam slabe žetve, je obsegalo leta 1924 ozemlje, kjer ni bilo žetve, 6.323.000 desjatini. Število prizadetega prebivalstva znaša 7.601.000. Vlada je dovolila v pomoč prizadetim krajem 67 milijonov zlatih rubljev. S tem denarjem naj bi se predvsem organiziralo delo za izboljšanje poljedelstva, za nakup strojev in za prehrano otrok. Ker je vlada omogočila setev, se je površina posejane ploskve povečala za 80 odstotkov. Stanje ozimne ni povoljno. Vlada je dovolila kmetom posojilo za nakup 32 milijonov pudov žita. Razven tega je dovolila številna posojila v melioracijske svrhe.

— Kruh se v Zagrebu ne bo podražil, pa čeprav so peki že napovedali podražitev. Cena moke je namreč v zadnjem času padla in zato podražitev ni bila dovoljena.

— Uboj v kavarni. V kavarni »Srpski kralj« v Somboru je dobrovoljec Nikola Smečujski z nožem napadel policijskega iarednika Ribarova, ki je nato Smečujskega ustrelil iz puške. Ribarova niso

zaprli, pač pa so proti njemu uvedli preiskavo.

— Pozor pred goljufico! Služkinja N. J. je kupila dne 10. t. m. v trgovini Ivane Fojkar na Dolenjski cesti 21, 8 m blaga za predpasnike za 720 kron. Na račun je dala 200 kron ter obljubila, da prinese ostalih 520 kron naslednji dan, češ, da trenutno nima časa, da bi šla domov po denar, ker da ima neko nujno pot. Per J. do danes denarja ni prinesla in je Fojkarjeva izvedela, da je ta ženska izvršila po Ljubljani že več sličnih goljufij, jo je ovadila sodišču.

— Radi prekoračenja meje brez dovoljenja sta bila aretovana inozemca Ludovik Bubelay in Johann Schmidt.

— Policijske prijave. Tatvina 1, goljufija 1, pobeg od doma 1, motenje vere 1, prest. cestno polic. reda 6, požara 2.

— Od doma je pobegnil 16-letni Stan-ko Jenškovič dne 9. t. m. Stanoval je pri svojih starših, Rožna ulica 29. Mahnil jo je najbrže proti Trstu.

— Vlom. V noči na 11. t. m. je bilo vlomljeno v na Vodnikovem trgu stoječi zaboj Marije Skrl. Neznani storilci so odnesli 21 parov moških in ženskih čevljev v skupni vrednosti 2600 Din.

— Podstrešni tram se je vnel. Dne 13. t. m. je nastal v podstrešni sobi nad kavarno Tratnik na Sv. Petra cesti ogenj. Vnel se je tram poleg dimnika. Vzrok je sicer še nepojasnjen, vendar se domneva, da tiči v tem, da je bil tram napačno položen. Požarna bramba je prišla takoj na lice mesta in je ogenj prav hitro pogasila. Škoda je neznatna — 20 do 25 tisoč Din ter je lastnik proti požaru zavarovan. Večje nevarnosti ni bilo.

— Požar. Dne 12. t. m. je na dosedaj še nepojasnjen način v skednju posestnika Ivana Janeža, Hrastje št. 5. izbruhnil požar. Dasi je prihitela na pogorišče kmalu po izbruhu ognja šmartinska požarna bramba in nekoliko pozneje še pešačka, je vpepeli požar skedenj in streho poleg stoječega gospodarskega poslopja. Pogorela je tudi vsa krma in seno, 3 kladre drv, 2 voza obdelanega stavbenega lesa, trije stroji in nekaj kmetijskega orodja. Skupna škoda še ni ugotovljena, vendar bo presegala 100.000 Din. Uničeni predmeti so bili zavarovani za 57.000 Din.

RODOLJUBOM!

Dne 28. maja 1919 so padli v boju z nem. volkswehrovc v Črni 4 jugoslovenski vojaki. Znano je, da so bili boji v Črni odločilni za vso Mežiško dolino in Podjuno. Zato je bil tudi odpor našega sovražnika tukaj najljutejši in da se je ta premagal, so morali pasti junaki, ki so sedaj pokopani na pokopališču v Črni. Dolžnost naša je, da tem prvim jugoslovenskim junakom, ki so padli po ujedinenju, postavimo dostojen spomenik, ki naj bo viden znak naše hvaležnosti in pa vidno znamenje poznejšim rodovom, da brez tistih padlih junakov bi ne imeli svobodne Mežiške doline v lepi Jugoslaviji.

Ker sami nimamo dovolj sredstev, da bi tem junakom postavili dostojen spomenik, zato se z vljudno prošnjo obračamo na vso slovensko javnost za pomoč.

V Črni, dne 8. februarja 1925.
Odbor za postavitev spomenika v Črni (28. 5. 1919) padlim jugoslov. vojakom.
Jos. Dobrave, predsednik.
J. Kuhar, A. Verbič, odbornika.

OBČNI ZBOR ZVEZE OBRTNIH ZADRUG

se je vršil včeraj dopoldne v prostorih Zveze slovenskih gremijev v palači Ljubljanske kreditne banke.

Načelnik g. Engelbert Franchetti je pozdravil vse delegate včlanjenih zadrug ter predstavil raznih korporacij in oblasti, imenoma dvor. svetnika dr. Mar- na, g. Heinza, predsednika hrvatskega obrtnega Saveza iz Zagreba, predsednika zveze slov. gremijev Jelačina ml., dr. Frana Windischerja, predsednika slov. trg. društva »Merkur«, g. Zadraveca kot zastopnika Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru in g. Bizjaka, kot zastopnika Občeslovenskega obrtnega društva v Celju.

Po načelnikovem poročilu je podal g. Kaiser tajniško poročilo, ki je bilo z odobravanjem sprejeto.

Kot domačin je pozdravil zbor g. Jelačina ml., ki je v svojih izvajanjih častil obrtni zvezi na njenih lepih uspehih.

Ti so v veliki meri zasluga njenega delavnega načelnika g. Franchettija. Opozarjal je dalje na sorodnost trgovskih in obrtniških teženj, na skupne stanovske zadeve glede obrtnega in trgovskega šolstva, davčnih vprašanj, obrtnega zakonika, socialnega zavarovanja, železniških tarif in kreditov pri Narodni banki. Pozivljal je zbor obrtnikov, naj složno delajo v vseh omenjenih vprašanjih našega gospodarskega programa s trgov. korporacijami, da bo mogoče doseči povoljne uspehe. Opozarjal je naše obrtništvo na široko polje praktičnega udejstvovanja, ki se mu nudi posebno v južnih pokrajinah naše države in kjer bo lahko kvaliteta strokovnega dela slovenskega obrtnika uspešno konkurirala s tam vladajočim primitivnim obrtništvom, pa tudi s tujimi izdelki.

G. Jelačin je dalje omenjal posamezne slučaje neprilike delavnih obrtnikov, ki so svojo malo delavnico tekom let povzdignili v industrijske obrate, ki so nam vsem v ponos in vzgled.

Nato so pozdravili občni zbor dvorni svetnik dr. Marn, ki je ugotavljal naklonjenost vlade do obrtništva in njeno lojalno podporo obrtnikom, dalje g. Heinz, g. Zadravec, ki je izročil pozdrave stajerskih kolegov, g. Ivan Mohorič v imenu trg. in obrt. zbornice, g. Rebek v imenu slov. naprednega obrtnega društva in g. Bizjak za celjske obrtnike.

Po odobritvi računskega zaključka za leto 1924 je referiral g. dr. Fless o novodovoljenih obrtnih kreditih pri Narodni banki, v višini 800.000 Din za Slovenijo. Njegov referat je bil temeljit, vsestranski informativen ter je bil sprejet s splošnim odobravanjem.

Nato je bil izvoljen stari odbor, ki je takoj nato izvolil g. Franchettija za častnega načelnika društva.

Proslava jubileja g. Franchettija.

Popoldne se je vršila v restavraciji »Zvezda« prisrčna proslava častnega načelnika g. Franchettija ob priliki njegovega zaslužnega jubileja.

Slavnost je otvoril g. Ravnikar s primernim nagovorom jubilara in mu koncem govora izročil umetniško izdelano častno diplomu. Nato je sledila dolga vrsta prisrčnih napitnic, v katerih so se povdarjale zasluge g. Franchettija za razvoj slovenskega obrtništva.

V toplih besedah se je zahvalil jubilar za mnogobrojne častitke in izjavil, da bo še naprej z enako vnemo deloval za prespeh obrtne organizacije.

Jubilantu naše iskrene čestitke!

Književnost.

Dr. Fran Göstl: Misterij duše, poljuden pregled psihijatrije. Splošna knjižnica zvezek 47. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 276 strani. Cena broš. Din 35.—, vez. Din 42.—. V nobeni medicinski stroki ne vladajo med narodom — tako med priprostimi, kakor med izobraženimi — toliko nerazumevanja in napačnih nazorov, kakor o duševnih boleznih. Zato je velikega praktičnega pomena knjižica, ki v poljudni in mikavni obliki opisuje in razjasnjuje posamezne bolezenske oblike, kaže nevarnosti, ki iz njih lahko nastanejo za bolnika in njegovo družino, za imetje in življenje. Opisuje nadalje zavode in njihov ustroj, podaja pravila za oskrbovanje bolnikov v teh in na domu.

Največjega pomena so bolezenske popisi in zgledi, povzeti največ iz pisateljeve prakse ali od raznih drugih priznanih avtorjev. Ti istiniti, mnogoštevilni slučajni razjasnjujejo najbolj in najinformativnejše podano snov. Zelo obširno razpravlja knjižica o alkoholizmu, o njegovih mnogoterih zlih posledicah, o umobolnostih in zločinih, ki jih povzroča. Ti odstavki bodo zelo dobro služili kot podlaga za protialkoholno predavanje. Umevno je, da v ozkem okvirju knjižice ni bilo možno, podati vse psihijatrije. Kar pa je podano, obsega vse najvažnejše in podano je v vsakomur umevni in zanimivi obliki. Da se vidi zanimiva vrsta obravnavanih poglavij, podajamo nekaj naslovov teh poglavij: Zgodovinski pregled razvika psihijatrije, oslaba umobolnih doma in v zavodih, strežba in nadzorovanje bolnikov, vzroki umobolnosti, umobolnost pri nosečih, porodnicah ter v klimakteriju, motnje uma, čustva in volje, halucinacije, dejanja v nezavesti in zamračenju, epidemska blaznost, idijotizem in imbecilnost, starostna dementnost, shizofrenija, manija in melanholija, alkoholizem in alkoholske blaznosti, zli nasledki pijančevanja, navadna in patološka pijanost, kronični alkoholizem, delirium tremens, razne alkoholske blaznosti, alkohol in zločini, morfinizem in kokainizem, božjast in božjastniki, paranoi in kverulanti, progresivna paraliza, simulacija blaznosti, psihopatija. Delo dr. Göstla toplo priporočamo.

Gospodarstvo.

Naš izvoz in problem dinarja.

Ena naših glavnih gospodarskih palog je brezdvomno naš izvoz, ki je pri posebno poudarjeni agrarni strukturi naše domovine največje važnosti za osiguranje stalnega napredka celokupnemu gospodarstvu.

Vprašanje močnega in usmerjenega izvoza pa je v najtesnejši zvezi in naravnost odvisno od stanja našega denarstva, ki sloni le na državni avtoriteti, zaupanju in Narodni banki zastavljenih domnenah. To so na sebi jako častna pokritja, toda za kritje denarskega sistema malo sposobna, popolnoma ilikvidna in praktično brez velikega pomena, kar najtočneje prikazuje inozemstvo in njegova cenitev našega dinarja.

Pri zasledovanju historičnega razvoja našega izvoza moramo, kakor za razvoj celega našega gospodarstva, razločevati dve glavni fazi: razvoj od leta 1918 do nekako konca 1922 in drugo dobo od začetka leta 1923 dalje. Prva perioda od približno štirih let kaže jako negativen gospodarski efekt. V tej dobi se realizirajo vojne škode, se izvršuje prvo aklimatiziranje gospodarstva na novo nastale oblike, se razpase žalibog neizbežna inflacija. Nova doba pa se začne z ustavitvijo tiskanja bankovcev in s pričetkom notranje deflacijske politike.

Tako vidimo, da je vrednost našega izvoza, ki je znašala koncu prve razvojne dobe, t. j. koncu leta 1922, 3691 milijonov dinarjev (ali 450.000 ton), poskočila do konca leta 1923 na 8000 milijonov (ali 3 milijone ton). Dalje vidimo, da je že v prvem letu sanacijske dobe vrednost našega dinarja v inozemstvu ostala zelo stabilna, kar je tudi najvažnejši faktor tako ugodnega izvoza.

V preteklem letu, ki je, odgovarjajoč politiki našega finančnega ministra, pokazalo počasno rastočo tendenco dinarja, se je naš izvoz proti onemu od leta 1923 povečal na 9500 milijonov dinarjev (3.915.000 ton). Prirastek od 880 tisoč ton ali skoro 2 milijardi je velik, toda po našem mnenju še zdaleka ni ž njim dosežena meja naše izvozne kapacitete. Več mesecev že vidimo silno izvozno stagnacijo, ki izvira iz zadnjih skokov našega dinarja. Dr. Stojadinović je po svojem povratku od finančnih pogajanj v Parizu izjavil, da stoji še nadalje na staljši stopnjevanja dinarjeve vrednosti z gotovimi prehodnimi stabilizacijskimi presledki, ker zastopa mnenje, da inozemska notacija našega dinarja ne odgovarja njegovi pravilni vrednosti. Prava vrednost dinarja se pokaže v povprečnem letnem kursu pri povprečni stabilnosti, ako se abstrahira vpliv internacionalne spekulacije in arbitraže, ki z njenimi horizontalno in vertikalno se

menjajočimi interesi samo časovno upliva na razvoj dinarja. S tremi razvojnimi oblikami mora računati naš izvoz. S pojavom inflacije, ki navidezno podpira izvoz, ker omogoči izvoznikarju uporabo valutnega dumpinga (t. j. uspešno konkuriranje na svetovnem trgu radi inflacijskih cen) ter vsled tega, ker za časa inflacije ne dosežejo produkcijski stroški svoje realne višine. Izkušnja pa je pokazala, da so to le fiktivne ugodnosti in nepravilni dobički, ker se z njimi zmanjšuje substancna vrednost in narodnogospodarski dohodek. Druga oblika je počasno povečevanje vrednosti. Tudi ta gospodarski proces se vrši na račun substance, kar nam sedanje prilike jasno prikazujejo. Za izvoznika je velike škode porast dinarja, ker se produkcijski stroški ne zmanjšajo v isti višini in ker v tem slučaju stopi na njegovo mesto takoj inozemska konkurenca.

Ker ni verjetno, da bi se nameravalo naš dinar dvigati polagoma do paritete zlata, že ker bi to, neglede na časovno dobo, pomenilo neprimerno izgubo narodnega premoženja, bi bila edina pravilna politika našega finančnega ministrstva, da zastavi svoje moči in svoj vpliv za stabilizacijo dinarja. Edino stabilizacija nam jamči pozitiven razvoj, ker le tedaj, ako so gospodarski krogi prepričani, da obstoječe vrednosti ne bodo v teku kratkega časa podvržene večjim izpremembam, le tedaj je zasiguran napredek. Skakanje kurza dinarja pa povzroča težke posledice za konsumenta, kakor tudi za producenta, zlasti pa za izvoznikarja ali uvoznikarja. Njih izgube morejo voditi naravnost do socialnih kriz.

Po daljši dobi gospodarskega razvoja pri stabilnih kurzi in pri neizpremenjeni vrednosti dobrin, je konverzija papirnatega dinarja v zlatega le še vprašanje tehničnega računa in se izvrši ta proces, ako je do te dobe notranja kupna moč dinarja s cenami v inozemstvu izravnana, brez vsakega slabega vpliva na gospodarsko življenje.

BORZA.

Ljubljanska borza v soboto, dne 14. februarja ni poslovala.

Curih. Beograd 8.470; Newyork 519.—; Paris 274.90; London 24.70; Milan 7821.32; Praga 15.36; Sofija —; Bukarešta —; 0.00735; Budimpešta 0.0072; Amsterdam 208.75; Berlin 1.241.

Carinska konferenca v Ljubljani. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani obvešča vse interese, da se vrši prihodnja carinska konferenca v torek dne 17. februarja t. l. ob 5. uri popoldne v prostorih carinarnice.

× Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 7. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznega lesa ter glede dobave strešne lepenke; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave silicijeve bronzene žice; pri direkciji dr. železnic v Subotici glede dobave blazinice za štampiljke, smir-kovega platna, čistila za kovine in grafita, glede dobave delov stavljk (stenj, cilindri itd.) ter glede dobave špaga in bombažnih odpadkov za čiščenje. — Dne 9. marca pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave ročnih karbidnih svetilk; pri odelanju za mornarico v Zemunu glede dobave olja za kurjavo; pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 280.000 kg krušne moke; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave spiralnih vzmeti itd.; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave kartonaž; pri upravi monopolov v Beogradu glede dobave 1.000.000 novih vreč iz jute. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

× Češka tekstilna industrija, namera-va z ozirom na velika naročila posebno iz sovjetske Rusije, povečati število vredencev še za 60.000, akoravno imajo sedaj že v obratu preko 3 in pol milijonov vredencev in 100 tisoč tkalnih stolov, vendar nameravani povišek ne bo zadostoval.

× Vseruski tekstilni sindikat je od 1. januarja t. l. na new yorskem trgu kupil za več kakor 10 milijonov dolarjev ameriškega bombaža.

To in ono.

NOVA ŽENSKA MODA NA MADŽARSKEM.

V Budimpešti in vseh večjih mestih Madžarske divja nova ženska moda: Gospe in gosposdične hodijo k fotografom ter se puste slikati v Evinem kostumu, in sicer brez figovega peresa. Naroče deset fotografij, plačajo slike in ploščo ter izginejo. Dolgo časa ni prišlo na dan, čemu rabijo dame te slike. Marsikateri zakonski možiček ali zaročenec je po naključju opazil tako sliko pri svoji zvesti ženi, oziroma nevesti. Na začudenje vprašanje, čemu ta slika, je dobil odgovor: »Za tebe!« in moral je umolkati — čeprav se mu je zdelo stvar nekoliko neverjetna.

Te dni se je stvar pojasnila. V Budimpešti so priredili plutokrati eleganten ples. Dva bankirja sta sedla, hotelo se odpočiti od prestanih strapac, v igralno sobo. Ko je potegnil eden izmed njiju svojo listino, da plača izgubljeno igro, mu je padla listnica na tla. Partner, ki je imal manjši trebušek mu je hotel biti uslužen. Pobral je listino, in glej — med raztresenimi papirji ugleda fotografijo svoje soproge v Evinem kostumu.

Ne govorimo o zadregi tega gospoda. Vprašanje, ki zanima predvsem je: »Kako se je stvar končala?« Z dvobojem? Kaj še! Dvobojujejo se na Madžarskem samo aristokrati, akademiki, oficirji in poslanci, žurnalisti in pesniki itd., če so satisfakcije zmožni. Trgovci so bolj praktični: Gospod, ki je bil imel zahtevati zadoščeneje, je dejal: »Sveto pismo pravi »zob za zob, oko za oko. Poklical je svojo soprogo in soprogo svoje- ga prijatelja, pokazal je svoji soprogi fotografijo, rekoč: »Ženska nezvesta!« — pogled, najbolje je, da se zastrupiš!... S tem-le bom

pa takoj obračunal!« Nato je segel v žep — uboga damica je omedlela...), in iz- vlekel je — ne mogoče samokres, temveč — fotografijo rekoč: »Tako... eto moje mašče- vanje!«, in pokazal je sliko soproge svojega prijatelja v Evinem kostumu. Onesvestila se je tudi ta dama. Kmalu nato sta dama zopet plesali in gospoda sta zopet igrala...

FINA ODJEMALKA.

Dober lov se je posrečil te dni dunajski kriminalni policiji. Cel ducat trgovcev s plat- nanim in volnenim blagom ter konfekcijo je prijavilo v zadnjem času, da jih je neka navi- dezno fina dama težko oškodovala. Eleganti- no oblečena dama se je pripeljala pred vsa- ko trgovino v avtomobilu. Nakupila je prav veliko dragocenih stvari, nakar je naenkrat »opazila«, da je pozabila denarnico doma. Vsakokrat je prosila, naj ji dajo — da se ne bo izgubljala po nepotrebnem čas — kakega uslužbenca na razpolago, da se pelje ž njo domov. Nakupljeno blago naj vzame s seboj, doma bo dobil proti kvitiranemu računu denar. Naložili so paket, uslužbenec je vstopil v avtomobil, ki je pasiral več ulic, nakar se je vstavil pred hišo. Tu je stal mož, ki se je izdal za uslužbenca druge tvrdke ter je na- videzno čakal na neko naročilo. Poleg sebe je imel kovček. Dama ga je odpuščala ter prosila možakarja, ki se je pripeljal ž njo, naj ponese kovček v četrto nadstropje, in ga tam odda. Zanašaje se, da dobi dobro napit- nino, ji je bil uslužbenec vselej na uslugo, nikdar pa ni našel dotične rodbine, in ko se je s kovčekom, ki je bil brez vsake vrednosti, vrnil, je bil avtomobil z damo izginil. Eden izmed uslužbencev, ki so šli na lim, si je zgolj slučajno zapomnil številko avtomobila. Kriminalna policija je pričela vozilo iskati ter ga je slednjič tudi našla. Od šoferja je izvedela cilj vožnje — neko hišo v Linien- strasse. Po daljšem opazovanju je eruirala, da je fina dama identična s 25 letno bivšo šiviljo Elzo Muchow, ki je imela v dotični hiši meblirano sobo. Pred par dnevi je po- licija presenetila Elzo Muchow z obiskom ter našla v njeni sobi še vsakovrstne prigo- ljufane stvari. Elza Muchow je bila aretirana in je vse priznala. Policijski uradniki so si ogledali tudi druge prostore nekoliko natan- čneje ter so našli v drugi sobi, ki jo je najel neki trgovski potnik, mladega možakarja, ki so ga razkrinkali kot potvarjalca čekov.

: Večerni kostum v žepu. »Večerna obleka — žepni robec« je zadnja novost neke pari- ške tvrdke. Ta večerna toaletna pa se ne upo- rablja mogoče kot žepni robec, marveč se imenuje samo zato tako, ker se zgane in nosi v žepu kakor robec, tako, da tudi ne izgleda večja kakor ta. Obleka je napravlje- na iz najfinejšega in najtanjšega materiala, ponajvečkrat iz crepe romain-a ali pa iz ma- rokanske svile. To blago se da zmečkati ne da bi se poznalo gube, tako, da dobi popol- noma stlačena obleka takoj zopet dobro fa- sono. »Večerna obleka — žepni robec« je na- menjena posebno »sportnim damam«, ki ho- čejo podvzeti s čim najmanjšo priljago kako- turo, a jim je na tem, da se pokažejo zvečer v hotelu v elegantni toaleti. »Sportna dama« vtakne elegantno obleko enostavno v prvi žep sportnega kostuma in more tako posve- titi neobremenjena ves dan telesnim vajam.

Sirite, Narod. Dnevnik.

Jack London:

(13.)

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

Joana je zaploskala z rokama in oči so se ji zaiskrile.

— Torej so to zares pravi ljudožre! In če po- mislim, da smo v dvajsetem stoletju! Menila sem že, da spadajo romani in pustolovščine med staro šaro!

Gledal jo je nekam posmehljivo.

— Kaj pa vam je zopet? je vprašala.

— Ah, nič. Samo to, da se mi ne bi zdela mi- sel, da me poje tolpa umazanih črncev, prav nič romantična.

— Ne, to tudi ne bi bilo romantično, se je ušla. — Toda biti med njimi, obvladati jih, voditi jih, imeti jih tu dvesto in jim vendar gospodariti tako, da vas ne pojedjo — to je pa menda vendar, če že ne romantično, pa vsaj višek napetega do- življanja. In kakor veste, so romani in pustolovšči- ne zavezniki! —

— Na isti način bi se dalo tudi dokazati, da bi bilo potovanje v divjakov želodec višek napete- ga doživljanja.

— Mislim, da nimate prav nič smisla za ro- mantiko, — je vzklila. — Prav tako trezni, brez- brižni in pohlepni ste, kakor naši trgovci doma. Res ne vem, čemu ste sploh tu. Morali bi biti doma in životriti mirno kot bančni uradnik ali — ali —

— Ali kot trgovski pomočnik — hvala vam —

— Da, tako — ali pa kaj podobnega. Kaj, za Boga, pravzaprav počnete tukaj, na koncu sveta?

— Služim si za kruh in maslo in skušam ži- veti na tem svetu.

— Bridko pot mora prehoditi mlajši sin, pre- dno si pribori ognjišče in lastni dom — je citirala, — Toda če to-le ni romantično, potem sploh ni ro- montike. Predstavljajte si vendar vse te mlajše si- nove iz celega sveta, ki se med tisočermi doživ- ljaji bore za svoje ognjišče in lastni dom! Vi pa ste tu sredi vsega tega in to doživljate in jaz sem tudi tu sredi tega in doživljam vse te stvari. —

— Oprostite mi, prosim, — je rekel zateg- njeno, kakor je ne bi razumel.

— No, sem pa mlajša hči, — je popravila — in nimam niti ognjišča niti doma — nimam niko- gar in ničesar — in sem prav tako, kakor vi, na koncu sveta.

— Vašemu slučaju bi skoro priznal nekaj ro- mantičnosti — je popustil.

Nehote se je moral spominjati na pretekle noči, ko je spala v viseči mreži pod tančicami zoper moskito na verandi, v nje bližini telesna straža ta- hitskih mornarjev, ki so ležali vedno v dosegu nje- nega glasu na oddaljenem koncu verande. Takrat je bil preslab, da bi mogel to preprečiti, sedaj pa se je odločil, da mora ona spati v notranjosti hiše, dočim se on zadovolji z visečo mrežo.

— No, vidite, čitala in sanjala sem vse svoje življenje, — je dejala — toda niti v svoji najbuj- nejši fantaziji si nisem predstavljala, da doživim kaj podobnega. Prišlo je vse tako nepričakovano. Pred dvema letoma sem že mislila, da mi ne pre- ostaja drugega kot... — zajecjala je in spaci- la obraz, kakor bi se ji nekaj zastudilo. — No, torej, mislila sem, da mi preostaja samo ena stvar, nam- reč poroka. —

— In vi ste dali prednost otoku z ljudožre- in pasu s patronami — jo je podražil.

— Na otok z ljudožreci nisem mislila, toda pas s patronami se mi zdi imeniten.

— Toda če bi prišlo do tega, se najbrže ne bi upali poslužiti se revolverja. Ali pa, je dodal, ko je opazil blisk v njenih očeh, — če bi se ga poslužili, najbrže ne bi ničesar zadeli.

Ze se je zganila, da bi odšla v hišo. Vedel je, da gre po svoj revolver.

— Pustite to, je dejal, — tu je moj. — Torej kaj znate? —

— Sestrelila bom kladu z vašega droga za za- stave. —

Zasmejal se je nejeverno.

— Seveda, vašega orožja ne poznam, je pri- pomnila v dvomu. —

— Petelin se rad sproži, nizko ne smete me- riti. Pomerite natančno.

— Je že dobro, — je rekla nestrpno. — Po- znam avtomatične pištole. Če so razgrete, se pa- trone rade zataknejo. — Kratak hip je pomotrila orožje. — Napeta je. Ali je naboj v shrambi?

Nato je ustrelila in kladica je ostala nedotak- njena.

— Precej daleč je, — je pripomnila, da bi dala duška svoji nevolji.

Pa se je zagrizla v ustnice in ustrelila drugič. Kroglja je ostro zaživžgala, ko se je odbila v pro- storu. Kovinasta kladica je zazvenela in se zama- jala. Streljala je kar naprej, dokler ni izpraznila cele shrambe z osmimi patronami. Šestkrat je po- godila cilj. Kladica je še vedno nihala na koncu droga, toda bila je tako razbita, da ni bila več za rabo. Sheldon je bil presenečen. Streljala je bolje kakor on ali pa Hughie Drummond. Žene, ki jih je bil poznal, so pri streljanju s puško ali revolverjem po navadi zakričale, zapirale oči in streljale v zrak.

(Dalje prih.)

Knj ževnost.

Pod tem naslovom je izdal Friedrich Wendel zelo zanimivo knjigo, iz katere objavljamo par primerov, reakcionarjem in konservativcem v zgražanje, pravim avobodnim ljudem in naprednim ljudem pa v veselje in zabavo:

Rim.

Najbolj razširjen dovtip srednjega veka je bil: Ljubi Bog je povsod, samo v Rimu ne, ker tam je njegov namestnik.

Reformacija.

Papež Lev X. je prišel po svoji smrti pred nebeška vrata in na nje potrkal. »Kdo je?« vpraša sv. Peter. »Odpri,« odvrne Lev, »jaz sem, umrl papež.« — »Ej, če si papež, odpri si sam, saj imaš nebeške ključe.« — »To že,« reče nato papež, »ampak ali ne veš, da mi je Luther premenil ključavnico?«

Jezuiti.

Kakor se pripoveduje, je imel Karl V. v svoji zasebni sobi peč, ki je zelo slabo vlekla, da je bila soba vedno polna dima. Nekoč je zaradi tega izlil Karl V. svojo jezo nad zidarji. Pa se eden od njih ožunači in reče: »Veličanstvo, če dovolite, eno sredstvo bi vendar pomagal. Kaj če bi obesilo Vaše Veličanstvo v dimnik jezuita, ker ti potegne vse nase.«

Filip II.

Od Filipa II. je obstojala risba, ki ga je predstavljala, kako se naslanja na svetovno oblo. Šaljivi so risbo razlagali tako, da predstavlja alegorijo, kako da neumnost vlada svet.

Zivljenje v samostanih.

Strela je udarila v neko samostansko cerkev. »Sreča,« so dejali tedaj ljudje, »da ni udarila strela v kuhinjo, ker potem bi bili gotovo vsi menihi ubiti.«

Dovtip dvornega norec.

Killgrew, dvorni norec Karla II., angleškega kralja, je bil nekoč v Franciji in Ludovik XIV. mu je pokazal izvrstno izdelan krucifiks, ki je visel v njegovi galeriji med sliko papeža in Ludovika XIV. Tedaj je dejal dvorni norec, kakor da ne bi spoznal portretov. Ko ga je kralj poučil, je dejal Killgrew: »Tudi če ne bi vedel, da je visel Gospod med dvema razbojnikoma, bi ju takoj spoznal.«

V dobi absolutizma.

Za časa lakote leta 1847 je nastal med šezkim prebivalstvom sledeč trpek dovtip: Da se vsaj nekoliko pomaga revnim ljudem, bo pruski kralj zapovedal, da se morajo vse stare žemlje peči večje.

Iz marčnih dni.

Za časa marčnih bojev je priletela v neko berlinsko ulico granata, ki se ni razpočila. Takoj je nalepil šaljivec na granato plakat: »Mojemu ljubemu narodu!«

Wilhelm II.

V karakterizaciji Wilhelma II. se je po Berlinu rad pripovedoval sledeč dovtip: Poznate vendar bajko o beli ženi v berlinskem dvoru. Ampak bajka je izmišljena, ker pomislite, kaj se je včeraj zgodilo. Ofcir, ki je nadzoroval straže, je prišel o polnoči v nek temen hodnik in nakrat zapazil pred seboj megleno postavbo, ki je izginila v kabinet Wilhelma II. Da obvaruje svojega monarha pred nesrečo, plane ofcir v kabinet. In kaj vidi? Vilhelm II. sedi pri mizi in pesnikuje, toda od duha ni bilo nobenega sledu.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani

Frane Jožef I.

Staremu Francu Jožefu, čegar pomanjkljivi inteligenci ni bila samo vzrok starost, je bilo javljeno, da je junaška njegova vojska v Karpatih zmagala; Frane Jožef je dejal nato: »Prav, le bijte te proklete Pruse!« In ko mu je bilo javljeno, da je padel Przemysl, je razumel tudi to napačno in dejal: »Ja, ja, oče Radecki znajo!«

Za kratek čas

Pustite ga, naj pove do komea.

»No, gospod sosed, danes ponoči ste prišli pa zopet v lepem stanju domov! Opolnoči sem čul, kako se je nekde spotaknil na stopnicah...«

Dovolite, to nisem bil jaz!»

»Ne, ne, drug gospod je bil — toda spotaknil se je ob vas.«

Popolnoma varno naložite denar

v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

r. z. z. o. z. v Ljubljani, telefon št. 9

Mestni trg št. 6

Jamstvena glavnica za vloge znaša že nad 11 milijonov dinarjev.

Vloge obrestuje zelo ugodno in sicer vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi, po 8% vloge z enomesečno odpovedjo, po 10% vloge trimesečno odpovedjo, po 12% vloge šestmesečno odpovedjo, po 15%

Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic.

Trgovski krediti.

Razpisan je natečaj

za idejne načrte stanovanjske in trgovinske hišne skupine na Kralja Petra trgu v MARIBORU (osnutki v merilu 1:200)

na dan 4. aprila 1925

za strokovnjake, ki so državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Nagrade po 22.000, 16.000, 10.000 Din in trikrat po 400 Din.

Pripomočki in natečajni pogoji so interesantom na razpolago pri podpisnem zavodu za znesek 50 Din.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani Aleksandrova cesta.

Oglašujte v
"Narod. Dnevniku".

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja, perfektna strojepiska in stenografinja, z večletno prakso, išče službo v Ljubljani za takoj ali pozneje. Ponudbe z navedbo plače na upravo pod »Kilnac«.

Išče se

za takoj meblovano mesečno sobo z dvema posteljama za dva solidna gospoda. Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Kontoristinja

s dveletno prakso, absolventinja II. razreda trgovske šole, vešča popolnoma vseh pisarniških del, išče službo v Ljubljani za takoj ali pozneje. Gre tudi proti niski plači. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marljiva in zanesljiva«.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jeklov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasat ali kaj sličnega. Zahteva niske. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Vestenc«.

Znanja želi

mlad inteligenten gospod z dobro situacijo, če tudi starejšo damo v vsaki priložnosti se vedno dolgih tiskanih večerov. Cenjene ponudbe pod »Zivljenje nad vso« na upravo »Narodnega Dnevnika«.

Knjigovodstva

vpeljuje in revidira ter sestavlja in revidira bilance po lastnih strokovnjakih Gospodarska pisarna družba z. o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1/II.

Pisanja

na stroj prevzema na dom perfektna strojepiska proti nizkemu honorarju. Ponudbe na upravo lista pod »Natančnac«.

Kupi se

dobro ohranjeno damsko kado. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Koloc«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 800 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takejc«.

Intelligenten mladenič,

bivši podnazadnik odličnjak podoficirske šole, vešč slovenščine, srbohrvaščine in nemščine, išče primerne službe v pisarni, skladišču ali kot paznik itd. Ponudbe sprejema oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova ulica 21.

Dijak-sedmošolec

išče kakorinekoli popoldanske zaposlitve. Ponudbe na upravo lista pod »Vestenc in energičenc«.

Ugledno prvovrstno podjetje v Ljubljani, ki je v polnem obratu ter ima lepo bodočnost

išče za dobo od enega do treh let 300 do 500.000 — Din posojila.

Podjetje je neobremenjeno ter znaša realna vrednost 1.000.000 — Din.

Za varnost posojila nudi poleg obremenitve tudi še dobro poroštvo.

Ponudbe z navedbo zneska, načina in dobe amortizacije ter zahtevane obrestne mere je poslati pod »Sigurna naložitev denarja« na Gospodarsko pisarno d. z. o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1. II.

„Splošna knjižnica“ nudi sledeče najnovejše zvezke:

D. Feigel: Domače živali, humorističen spis, 72 strani, brošura	Din 10.—	vez.	Din 15.—
H. Murger: La Bohème roman, 402 strani,	35.—	"	42.—
A. Remec: Magda, tragedija, 85 strani,	14.—	"	20.—
Dr. F. Göstl: Misterij duše, poljudni pregled psihijatrije, 276 strani,	35.—	"	42.—
Dr. A. Gosar: Socialna ekonomija, 300 strani,	85.—	"	95.—
T. Zielinski: Antični in moderni svet, 101 strani,	36.—	"	45.—

NAROČILA SPREJEMA:

ZVEZNA KNJIGARNA, Ljubljana, Marljivi trg št. 8